

ՏՐԱՊԵՍԻԱ

ՕՐԱԳԻՐ

Զարգացման Զանգարման և Զոհաբերման

ԴՈՒՆՅԱՆ ՏԵՐԻ, ԹԻՒ 24

ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՈՒՐԻՆԹ 7 ՄԵՐՏ 1841

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

25 փետրվար

Նորին Սահմանադրության փառանք, արտաքին գործոց պաշտոնատարը, ամսուս 23 ին արքայական պալատը կանգնեցավ ընդհանուր հանգստի օրը, որի համարում էր մոտեցնում սիրով ընդունեց զնա, ու կատարեալ հաճութիւն ցնցունեւ լին հոբելանսը յաջողակութեանը ու հաւատարիմ ծառայութեանը վրայ, մեծագին անդամանդեայ նշան մի յատկապէս անոր համար շնորհեց, նաև երկու հազար քէսէ ստակ շնորհեց անոր:

Բարձրագոյն Վրան վերջին ժողովոյն մէջ հետագայ որոշումներ եղան:

Սաղաւմ ալէյը որ անցեալները պաշտօնով մը լղէքսանդրիա դնաց ու Պօլիս դարձան, մասարիֆ նազիրի կարգեցաւ:

Սուխար ալէյը, ֆէսխանէի նազիրը, արդարութեան ատենանին անդամ ընտրուեցաւ:

Չիլէր էֆէնտի, զարգացման նազիրին, հրաման եղան որ ֆէսխանէի կառավարչութիւնն ալ ընէ:

Նշմելի էֆէնտին որ մօտեցաւ Վամալիսի թէֆտէրտար անուանեցաւ, այս անգամ առաջին կարգի պաշտօնատար ըլլալով՝ նոյն աստիճանին վերաբերեալ նշանը շնորհեցաւ անոր:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

Բանական պատմութիւն:

ԸՆԴՈՒՄ

Վրիժը բոլոր չորքոսանեաց մէջ ամենէն ուժով ու զարհուրելի կենդանին է, գլուխը մեծ ու մօտ, քիթը երկար լայն ու բաց, ճակատը քառակուսի ու կարծրամտ, մանաւանդ երբոր կատգելու ըլլայ, աչքերը փայլուն և սուր, յօնքերը թանձր, ամեն մէկ ծնօտը տանը չորս ակաւայ ունի, ու լիզուն ալ փոքրիկ ու կարծր փշրով ծածկւած է:

Վր կենդանին բաշտ (եղէն) երկար ու խառնի-խառն է, ու որքան որ կը մեծնայ՝ այնքան կը գեղեցկանայ և կը ծածկէ իր գլուխը ու պարանոցը. սրունքները կարծ ու ոսկրեղէն է, ոտքերը հաստ ու լայն. առջևի ոտքերուն ձիւրանը հինգ հաստ սրածայր ու զօրեղ եղունք է, բայց ետևի ոտքերունը՝ չորս պոչին եր-

— Մնացած կերակրի օրը՝ եօթը պատերազմական նաւ, 3 ֆուէկաթ, 2 պուր, 1 կօէլէզ, ճամբայէ լան դէպ ՚ի ճերմակ ծով. մարդ չիյտէ թէ որ կողմը պիտի երթան ասոնք. ոմանք կը կարծեն թէ կիրիտ երթալու են, բայց հաստատ չէ այս կարծիքը:

— Ս. տը լիւիւէնը, Ռուսիայի գործակալը, ուրբաթ օր ճամբայ ելաւ Պէլլըրատ երթալու համար:

— Հօճըս հաշարասպետը, Ռեզիդէնտի ընդհանրական գօնասօլը լղէքսանդրիոյ, որ դեռ հոս է, Վիպուրկ քաղաքը պիտի երթայ նոյն պաշտօնով:

— Տերութեան շոգենաւը Թասիթի Պահրի, անցած ուրբաթ օր հասաւ հոս, որուն մէջն էր շիւսէյին փաշան ղենուորսիւնի ժողովոյն նախագահը, որ մասնաւոր պաշտօնով մը Վսորեստան խորհրդած էր: Բայց որովհետեւ ժամտախտի դիպուածներ պատահած էր Վսորեստանի ծովագլխի, առողջութեան հոգաբարձուները որոշեցին որ քարանդինա ընէ յիշեալ շոգենաւը ամենայն զգուշութեամբ:

— Սայրսքալաքիս կառավարութիւնը տաճիկ մը բռնեց երեկ, որ խաւց վէցնոց կը կտրէր:

Ուրիշ մարդ մըն ալ ձեռք ձգեց նոյն օրը, որուն վրայ կարծիք կայ թէ թղթէ ստակներ կը շինէ:

— Քանի մը օր առաջ, կոստանդնուպօլսոյ մէջ

մեծ քարաշէն խան մը փլու, ու գրեթէ մասնաւոր հրաշքով մը մարդ վնաս չի կրեց, թէև զիշերը պատահեցաւ այս զարհուրելի դիպուածը, ու շատ բազմութիւն կար մէջը: Կրակի թէ՛ քանի մը հողի արթուն ըլլալով, գետնաշարժի պէս սաստիկ ցնցիւն մը զգացեր են, ու իսկոյն աղաղակ բառնալով՝ խանին մէջը եղողներուն իմացուցեր են այս վտանգը. որոնք արտօրնօք փողոցը ելածնուն պէս բոլորովն փլկերէ խանը:

— Վաղջութեան ժողովը տեղեկութիւն տանելով Վսորեստանի ծովագլխի եղած քարանթիւնանելուն վերականգնէն, որ ժամտախտը հետզհետէ կը տարածվի այն կողմերը, այսինքն՝ Լաֆայ, Վարապըլուս, Վքեա, Սայտոյ և Պէրութ. նաև խորհելով որ դեռ ամեն հարկաւոր եղած զգուշութիւնները չեն ընէր յիշեալ քաղաքներուն մէջ, որոշեց որ՝ այսուհետև ան կողմէն եկող ճամբորդները թէ և մաքուր թուղթ ունենան, վտանգաւոր սեպվին ու քարանթիւնա ընելու պարտաւոր ըլլան, որ հասարակութեան առողջութիւնը ապահով մնայ:

— Սօտիս հրաման ըրաւ Բարեգութ Վնքնաւալը, որ ասկէց ետքը տուն, խանութ կամ ուրիշ միւր, քանի զուռուշի որ առնրվի կամ ծախվի, հարկերին իրէք զուռուշ միայն տրուի ինքիքաւ ատենը հէօճէթի ծախքին համար. ու հարկերին տաւոր առնելու սովորութիւնը խախտվի:

կարութիւնը չորս ոտնաչափ է ու ծայրն ալ փունջ մը մաղ ունի. նաև շատ դիւրակոր է պոչը, որով գետնի վրէ կը զարնէ ու կը սպաննէ իր թշնամին:

Վրիժին սովորական ձայնը իր մանչիւնն է, որ զարհուրելի սուր ձայն մը ըլլալով՝ անտառները կը գողացնէ. բայց իր բարկութեան ժամանակը ալ աւելի ահարկու ձայն մը կը հանէ, թէպէտ չեղնցըներ, այլ շուտ շուտ կը կրկնէ. ան ատենը իր պոչը երկու կողմը ու գետինը զարնելով՝ զլսու մնայելը կը ցըցէ, ու սոսկայի ակաւները կը ցուցունէ:

Վր կենդանին խիստ մեծը ու լի ոտնաչափ երկայնութիւն կունենայ, ու չորս ոտնաչափ ալ լայնութիւն. մատակ առիւծը որ աւելի փոքր է, բաշ չունի ճակատը, ու գէմքին գծագրութիւնն ալ այնչափ զարհուրելի չէ. բայց շատ սաստիկ մայրական սէր մը ունի, ու իր ձագերը պաշտպանելու համար՝ բնաւ չի վախնար մէկ վտանգէ մը, իսկոյն կը յարձակվի մարդկանց կամ կենդանիներուն վրայ, թէև բաղաթիւ ըլլան անոնք:

Վրիժին կորիւնները յափշտակողը՝ երբեք չի կրնար

խաղալ թէ որ եգը վրայ դայ. բայց եթէ անոնց մէկը ձգելով, որ իսկոյն կառնէ իր բունը կը տանի:

Վրիժը բնաւ չի յարձակիր մէկի մը վրայ թէ որ կերակուրի հարկաւորութիւն չունենայ. ու իր զանազան կիրքերը՝ պոչին շարժումներէն կիմացվի. թէ որ խիստ անօթեաց ըլլայ, ինչ որ անհայ կը յափշտակէ, ու շատ կը կատղի թէ որ մէկը դէմ կենայ իրեն. ուստի վտանգաւոր է վրաւորելը զանի առանց սատկըցնելու:

Վրիժի ու Վրիժիկի ժողովուրդը երբոր առիւծ որսալու կերթան, կը պատահի երբեմն որ իրենց աշէկ ձիերը ևս, այս ահաւելի կենդանին տեսածնուն պէս մէկէն ի մէկ անանկ կը զարհուրին որ ալ չեն կրնար առաջ երթալ, ու շներն ալ իրենց տիրոջ քովը կը կծկտին կը մնան վախերնուն. ան ատենը ուրիշ ձագ չի կայ ձիաւորին, այլ պէտք է որ իսկոյն վար իջնայ ու փախչի կերակուր տալով անոր իր ձիւնը: Եթէ յանկարծ շատ մտնեցած ըլլայ առիւծը ու ժամանակ չունենայ որ կրակ վառէ և վախցնէ զանիկա, պէտք է որ շուտ մը գետնի վրայ պառկի ու ամենևին ձայն

պիտի աշխատի ամեն ջանքով : Ըստ պատճառաւ սաստիկ հրաման խրկեց բոլոր քաղաքական ու զինւորական կառավարիչներուն որ արթնութեամբ հող տանին այնպիսի մարդկանց վրայ՝ որոնք կիրքիտոյց ապստամբութեանը մասնակցից ըլլալ կուզեն :

Տէրութեան հրամանաւր՝ բոլոր հունաստանի պատերազմական նաւերը մէկ տեղ ժողովեցան : Քանարիին հրամանին տակը՝ որոնք Նիսպօլի առջևը պիտի կենան :

ԱՌՅԻՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

ՄԱՐՍԻԱՆ

17 Վերաբեր :

Բանակ : Ըմբիթայի ապրանքը միշտ կուգի ու զինները հետզհետէ կը բարձրանան . վարնոյ տէր սակը՝ 90 Փռանք ծախվեցաւ . միջակը՝ 95 ու լաւը՝ 100 Փռանքի յիսուն քիլոկրամը : Իզմիրու բանակաց զիններուն տակաւին երեւելի փոփոխութիւն մը չէ զու . բայց կը յուսանք թէ, իստ անշարժութեան վիճակին մէջ շատ ատեն չեն մնար : 500 պոլիայի չափ . Քրքաղաճ ծախվեցաւ : ապրանքը չի հասած : 82 1/2 Փռանք յիսուն քիլոկրամը, հարուրին 2-3 վար իջեցունելով : Սպարաւայի բանակը քիչ մը թուլ է . սակայն եթէ շատ աղէկ սուսջին տեսակ ապրանք ըլլայ, լաւ գինով կրնայ վաճառվիլ : Քաղաքիս մէջ քիչ բանակ զոնքովի լաւ ծախողները բարձր գին ուղեկոծն համար : շատ առուտուր չեղաւ աս շաբաթ . բայց կը յուսայի որ ասկէ ետքը բաւական ապրանք գարով, մեծ գործառնութիւններ կըլլան : Հիմակու հիմայ միայն 1652 պոլեա, Իզմիրու ու Սէլանիկի բանակ կայ :

Բաղդատական ծանօթութիւն,

Մարտիկայի բանակներու վրայօք հասարակօրէն, 1839 տարինէն մինչև 1841, Լաւինացոց թիւով :

Նախկին բանակը	Պոլեա	Գանդաճը	Պալեա
1839 (հունիս, ու վերա . մէջ 9901 .	Վերա 28	22	248
1840 " " " 7691 .	"	16,200	
1841 " " " 14027 .	"	6,464	

Թիֆլիս : Էնկէլէլին մեծ անշարժութեան մէջ է . բարակ ապրանքը Նիկիլիզու տեսակ թէ որ շատ աղէկ ըլլայ, լաւ գինով կը վաճառվի . միջակ տեսակներուն անունը տուող չի կայ :

Մետաքս : Վինիլը թուլ են ու քիչ առուտուր եղաւ աս շաբաթ : Պրուսայինը՝ կարճ խալան, 19 1/2 — 20 Փռանք ծախվեցաւ կէս քիլոկրամը . երկան խալան՝ 18 1/2 . մէջուտը՝ 14 . Խ . 22 1/2 — 24 . երկան խալան՝ 19 1/2 . Պարսկաստանու մէտաքսը՝ 15 1/2 — 16 Փռանք . Պարսկաստանի լինը՝ 15 :

Խալախ : Ընշարժութեան մէջ է . բայց կը յուսայի թէ գարնան ժամանակը բաւական առուտուր կըլլայ . որովհետեւ հիմակու հիմայ խիստ քիչ գործառնութիւններ կը լսվի աս ապրանքին վրայօք :

Գործատուներու վերաբերեալ ձեռք : Ըստ առուտուր չեղաւ աս շաբաթ ու զինները գրեթէ միևնոյն են . կիրքիտու պատրաստ ապրանքը՝ 143-146 1/2 էթթիլթրան . Միտիլիկինը՝ 146 — 146 1/2 . Օան,

Թայինը՝ 145 1/2 . ասոնց ամենուն զինները, ըստ տեսակին ու ապրանքը առանդիւր ատենին համեմատ աւելի կամ պակաս կրնան վաճառվիլ :

Խաչվէ : Բաւական ապրանք եկաւ Ըմբիթային . բայց գրեթէ մեծագոյն մասը ծախված էր : նաւերը չի հասած . անոր համար աս շաբաթ ուրիշ շատ առուտուր չեղաւ . սակայն զինները միշտ հաստատ են, ու ապրանք ունեցողները չեն արտորար վաճառելու : Սէն—Տօմիկայի 90 տոպրակ խաչվէ, որ ծախու ջուրէն վաճառված էր 52 1/2 Փռանքի հրապարակաւ ծախվեցաւ : Ուրիշ ապրանքի գինը՝ 55 Փռանք է յիսուն քիլոկրամը . Հալանայինը՝ 67 1/2 . Սէն—Լալայինը՝ 61 1/2 :

Փոշ (Թող) շաբաթ : Իրէք նաւ բեռնաւորված եկան աս շաբաթ . երկուքը Հալանային, ու մէկը՝ Սէն—Լալային . ճերմակ տեսակը՝ 38, ու թխալագոյնը՝ 32 Փռանքի վաճառվեցաւ :

Զորեն : Խիստ քիչ առուտուր կըլլայ ու զինները թուլ են, որովհետեւ միայն քաղաքիս մէջը քշվելու հարկաւոր եղած ապրանքը կը ծախվի : Իզալիային ու մանասուրապէս թրքեսէն շատ աղէկ կուգայ . նմանապէս Սէնքիլի կողմէն ալ կը խրկվին անգաղար, որն որ հեղույս ցորենի առուտուրին բաւական մնաս կը պատճառէ :

ԹՐԵՍ

17 Վերաբեր :

Լրեւելեան կողմի ապրանքները հասարակօրէն կուգին ու զինները օրէ օր կը հաստատվին . որոնց վրայ հաջորդէր եղած լուրերը համաւարտաբար կը նշանակեն հոս :

Մեղրամի : Խիստ քիչ ապրանք կայ ու զին տու նող պակաս չէ . առաջին տեսակ բանվածը՝ 100 — 102 Փիօրին է . երկրորդը 98 — 99 Փիօրին հարուր Փռանքի որ է 45 օխայ :

Նէհրէ : Կուգիլի . աս օրվան արժողութիւնը՝ 155 — 160 Փիօրին է շատ ապրանք չի կայ :

Գիտար : Վինիլը հաստատ են . սեւը՝ 39 — 40 Փիօրին . ճերմակը՝ 35 — 36 . կրնանք՝ 34 — 35 :

Քէօք սոյա : Քիչ ապրանք կայ ու կուգիլի Իզմիրու տեսակը՝ 26 — 27 Փիօրին :

Չէթ : Լրեւելեանը լաւ է ու զինը մինչև 30 Փիօրին բարձրցու :

Քէթէն թօխումու : Ըստ կուգիլի, աս օրվան գինը 6 1/2 — 7 Փիօրին է :

Սուսամ : Քիչ ապրանք կայ ու 11 — 12 Փիօրինի զիւրաւաճառ է :

Բանակ : Կուգիլի . Իզմիրու բանակը 28 — 32 Փիօրին է ըստ տեսակին . Ըմբիթայինը մինչև 40 Փիօրին վաճառվեցաւ : Նիկիլիզու ու Սիւպեալ, Լա, հանգստի մէջը պատերազմի երկրորդներ ըլլալուն համար : Մաքոյի գինը 47 Փիօրին :

Մետաքս : Չուգիլի . Պրուսայի ապրանքին գինը՝ 8 — 9 Փիօրին . մէջուտինը՝ 9 1/2 — 10 1/2 . Պարսկաստանի լինը՝ 6 1/2 :

Զորեն : Թուլ են զինները . կակուզ ցորեն՝ 4 — 4 1/2 Փիօրին . կարծրը (սէրթը) 4 1/2 — 5 1/2 . ճերմակ մակ տուր՝ 2 1/2 — 3 . գարի՝ 2 — 2 1/2 . Փասուլեա՝ 4 1/2 Փիօրին :

ՃԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆ

Քանի մը գլխաւոր քաղերու ու չափերու վրայօք Լոնտայի,

Օնար	գրեթէ	9 տրամ է :
Փանոնը կամ լիվը	"	144 " "
Քարթըրը	"	10 օխայ 8 100
Հընտըրթ ուրթը	"	40 " 38 100
Թօնը	"	806 " 40 100
Եարտան	"	1 1/2 արշըն

Մարսիկայու,		
Լիվը	"	133 տրամ է :
Քիլոկրամը	"	320 " "
Էթթիլթրան	"	75 օխայ :
Շաթըր որ է չափ	"	100 — 105 " "
Լոնան	"	1 1/2 արշըն :
Թրքեստու Փռանքը	"	180 տրամ է :
Մետաքսի թէֆէն	"	610 " "
Լիֆթին չէթին	"	250 " "
Թիֆթիլի և այլոց չէթին	"	2 օխայ է :
Կեսարիոյ պաթմանը	"	6 " "
Իզմիրի քիլէն ցորենի	"	30 — 32 — 36 " "
Կոստանդնուպօլսոյ և	"	20 — 21 — 24 " "
Պրինձի քիլէն	"	10 " "
Պօլսոյ լոտան	"	176 տրամ է :
100 լոտան մէկ խանթար է որ կընէ 44 օխայ		
Լամին մէկ օխան 400 տրամ լինան է :		
Իզմիրու լոտան	"	180 տրամ է :
100 լոտան մէկ խանթար որ կընէ 45 օխայ		
Լամին մէկ օխան	"	380 տրամ է :

Աստի Իզմիրու խանթարի ոյսրը : Կոստանդնուպօլսոյ ալքան հարուրին 5 պակաս է . ասոր նման արիշ քաղաքներու խանթարն ալ մէկգլխէ աւել կամ պակաս տարբերութիւն ունին :

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ . աս (Քաղաք)

շաբաթը անգամ մը կը տեղի չի :

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ 120 լիւ է . կանթի (փէշին) . ո՛վ որ կուզէ կրնայ ստորագրել .

Իզմիր . օրագրութեան տպարանը :

Լատիֆ . Բիլիկ Պ. Սարգիս Կարապետովին տունը

Պօլս . Սէֆիլ խանը Իզմիրի Սալաւանեան Վալի

Լալային գրատունը :

Լալային գրատունը : Լալային և Կարապետ Լալային մեղադան :

Թրքեստ . Լալային Գրիգոր Լալային գրատունը :

Պարս . Քաղաքի Սալաւանեան Կարապետ Լալային

ից մեղադան :

Լալային Կարապետ . Պօլս Լալային վաճառատունը :

Լալային . Տարեկան Լալային Սարգիս մեղադան :

Լալ . Պօլս Լալային Լալային Լալային մեղադան :

Պալատ . Լալային առաջին թարգման աղայ Լալային

կին տունը :

Լալային . Վալային աղայ Տարեկան Լալային մեղադան :

Պօլս . (Լալային տուն) . յարգի պարտնաց Լալային

որդացի . Լալային վաճառատունը :